

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1797
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.7.2024/43
Karar Numarası : 2024/604
Başvuran : H. A. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1- Buca Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
2- Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın bulunduğu Ceza İnfaz Kurumuna 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında nakil olduğu, bu kapsamda nakil olmasını gerektirecek herhangi bir durum bulunmadığından mağduriyet yaşadığı, nakil işleminin gerçekleşmesi esnasında yüksek maddi değerli eşyalarının kaybolduğu, görüntülü görüşme hakkını kullanamadığı, eğitim hakkının kesintiye uğradığı ve avukat yardımına ihtiyaç duyduğu iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. 6/2/2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremlerden dolayı Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Adana Suluca L Tipi Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini, sonra Buca Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil olduğunu,

b. Aleyhine yürütülmekte olan ya da daha önce sonuçlandırılmış herhangi bir soruşturmanın olmadığını, tarafına verilmiş disiplin cezası/cezaları bulunmadığını, tüm bunlara rağmen hakkında 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulandığını ve bu nedenle hak ihlalinin söz konusu olduğunu,

c. Halihazırda bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunun kendi suç türüne uygun olmadığını,

ç. Daha önce haftada 1 saat görüntülü görüşme hakkına sahip olmasına rağmen, bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda görüntülü görüşme için alt yapı bulunmadığından haftada 1 gün olmak üzere yalnızca 10 dakika sesli görüşme yapabildiğini,

d. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde örgün eğitim gördüğünü ancak nakil işlemi neticesinde bu eğitime devam edemediğini,

e. Yüksek maddi değerleri olan kıyafetlerinin, ayakkabılarının ve daha önce bulunduğu ceza infaz kurumu kantinlerinden aldığı diğer malzemelerinin kaybolduğunu,

f. İzmir Baro Başkanlığına adli yardım talebinde bulunduğunu, talebine olumsuz yönde cevap verildiğini,

g. Avukatlık hizmetinden faydalanabilmek için yeteri kadar maddi güce sahip olmadığını iddia etmekte ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

mağduriyetlerinin giderilmesini, kendisi için avukat görevlendirilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Buca Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın haftalık 10 dakika sesli telefon hakkına sahip olduğunu,

b. Başvuranın birer saat olmak üzere ayda toplam 3 kez kapalı ve 1 kez açık görüşe çıkarıldığını,

c. Başvuranın Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün kararı sonucunda 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca nakledildiğini, bu nedenle konuya ilişkin olarak Ceza İnfaz Kurumunun herhangi bir inisiyatifinin bulunmadığını,

ç. Başvuranın 31/3/2023 tarihinde 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasının kaldırılması talebinde bulunduğunu, söz konusu talebin işleme alınarak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderildiğini, İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının 18/4/2023 tarihli kararı kapsamında talebin uygun görülmediğini ve bu kararın başvurana tebliğ edildiğini,

d. Mahpusların kantinden almış oldukları eşyalara el konulmadığını, yalnızca stok oluşturulabilecek eşyaların Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 15'inci maddesi kapsamında odalardan alınabildiğini, başvuranın kayb olduğunu iddia ettiği eşyalara ilişkin olarak Ceza İnfaz Kurumunun herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığını,

e. Muhatap Ceza İnfaz Kurumunca yapılan tüm iş ve işlemlerin 5275 sayılı Kanun ile bu kanuna uygun olarak çıkartılan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Yönetmelik ve ilgili mevzuata uygun olarak yapıldığını belirtmiştir.

4. Başvurandan alınan yazılı görüşte başvuran özetle:

a. 17/8/2023 tarihinde göndermiş olduğu dilekçesinde durumu tam olarak izah edemediğini,

b. Halihazırda bulunduğu Ceza İnfaz Kurumuyla ilgili herhangi bir şikayetinin olmadığını,

c. Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan eşyalarının kaybolduğunu, Adana Suluca L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan nakledilirken görevliler tarafından eşyalarının sonra gönderileceği söylenmesine rağmen eşyalarına ulaşamadığını,

ç. 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının tarafına uygulanıyor olmasının hukuka aykırı olduğunu,

d. Bulunduğu Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmesini gerektirecek herhangi bir suç işlemediğini ifade etmiştir.

5. 30/10/2023 tarihinde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun 6/2/2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli deprem nedeniyle kapatılıp kapatılmadığı, kapatıldıysa orada bulunan mahpusların eşyalarının nereye ve nasıl nakledildiği konularında bilgi talepli yazı gönderilmiştir.

6. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından 15/12/2023 tarihli yazısında, Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun 6/2/2023 tarihli deprem nedeniyle Kahramanmaraş Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından ağır hasarlı olarak değerlendirilmesi sonucu 25/7/2023 tarihli yazıyla Bakanlık Oluru alınarak kapatıldığı, 28/8/2023 tarihli karar kapsamında Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun yıkıtılmasına yönelik karar alındığı, başvuranın 11/2/2023 tarihinde Adana Suluca L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna, 16/2/2023 tarihinde Buca Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği, nakil sırasında stok oluşturabilecek bazı eşyaların alınabildiği, deprem paniğinden kaynaklı olarak da bazı eşyaların ağır hasar tespiti nedeniyle Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kaldığı ve binaya girilemediğinden dolayı gönderilemediği, başvuranın konu hakkında Genel Müdürlüğe ulaşmış herhangi bir başvurusunun olmadığı hususları belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; ... işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

8. Aynı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kurumun görevleri şunlardır:

(...)

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak.

ı) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.

i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.

(...)"

9. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

Başvuranın 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasının

hukuki olmadığı ve ihlale yol açtığı iddiasının değerlendirilmesi

13. 5275 sayılı Kanun'un "Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları" başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır.

(...)

(3) Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar bu kurumlara gönderilirler.

(...)"

14. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Hapis cezalarının infaz edileceği kurumlar" başlıklı 5'inci maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usullerine ısrarla karşı koyanlar, idare ve gözlem kurulunun kararı ve Bakanlık onayı ile yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler. Yüksek güvenlikli kurumlarda kalmakta olup kanun hükümlerine göre etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanan hükümlüler, ceza süresine bakılmaksızın, Bakanlık onayı ile diğer kurumlarda barındırılabilir."

15. Mezkur Yönetmelik'in "İdare ve gözlem kurulunun görevi ve yetkileri" başlıklı 28'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir:

a) Hükümlülerin suç türlerini belirleyerek, durumlarına uygun kurumlara ayrılmalarını sağlamak ve bunlara uygun olacak infaz ve iyileştirme rejimini saptamak.

b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek.

(...)"

16. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 5/6/2015 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu Genelge'nin ikinci bölümünün "Nakillerle İlgili Ortak Hükümler" başlıklı 22'inci maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar idare ve gözlem kurulunun kararı ve sadece Bakanlık onayı ile 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası gereğince yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarına gönderilebilecektir."

17. Anayasa'ya göre mutlaka kanunla düzenlenmesi gerekmeyen bir konu, kanuni dayanağı olmak kaydıyla idarenin düzenleyici işlemlerine bırakılabilir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Tuğba Arslan* [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, para. 87). Bu kapsamda Kanun'un bütün hususları ayrıntılarıyla düzenlemesi beklenemeyeceğinden genel esaslar ortaya konulduktan sonra diğer meselelere ilişkin düzenlenmeler alt metinlere bırakılabilir. (AYM, *Murat Kaymaz*, B. No: 2013/9689, 31/3/2016, para. 56). Genelge kapsamında, 5275

sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanması hususunda nihai takdir yetkisi Bakanlığa aittir.

18. Başvuran, tarafına 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasının hukuki bir dayanağa bağlı olmadığını, bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunun suç türüne uygun olmamasından ötürü mağduriyet yaşadığını, 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen statüye alınmasının hukuka aykırı olduğunu iddia etmektedir.

19. Muhatap Ceza İnfaz Kurumu tarafından iletilen bilgi ve belgelerden; 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanması takdirinin muhatap Ceza İnfaz Kurumuna ait olmadığı, başvuranın Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden uygulamanın kaldırılması talebinde bulunduğu ancak talebin 19/4/2023 tarihinde reddedildiği görülmektedir. 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükmünün uygulanması ve uygulamadan kaldırılması gibi yetkilerin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünde olduğu anlaşıldığından başvuranın talebinin Kurumumuzun görev alanına girmediği değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, başvuranın söz konusu iddiasının kabul edilmez olarak değerlendirilmesi gerekir.

Başvuranın görüntülü görüşme yapamadığı iddiasının değerlendirilmesi

20. Mahpusların haberleşme hürriyeti ve aile hayatına saygı hakkının sınırlanması, hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Öte yandan mahpusların aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, ceza infaz kurumu idaresinin mahpusların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Mehmet Zahit Şahin*, B. No: 2013/4708, 20/4/2016, para. 36). Bununla beraber bu yükümlülük yerine getirilirken ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal sonuçlarının gözetilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir denge sağlanmalıdır (AYM, *Mehmet Zahit Şahin*, para. 37).

21. Telefon tesisleri kullanılabilir duruma getirilirse, yine, olağan ve makul mahkûmiyet gereklilikleri göz önünde bulundurularak, ayrıca kısıtlamalara tabi olabilirler (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *A.B./Hollanda*, 2002, para. 92-93; *Davison/Birleşik Krallık*, 2010; *Nusret Kaya ve Diğerleri/Türkiye*, 2014, para. 36).

22. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlünün telefonla haberleşme hakkı*" başlıklı 66'ncı maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilirler. Telefon görüşmesi idarece dinlenir ve kayıt altına alınır. Bu hak, tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir."

23. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri*" başlıklı 28'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(...)

f) *Tehlikeli hâli bulunan ya da örgüt mensubu olan hükümlülerle ilgili olarak, telefon görüşmeleri ile radyo, televizyon yayınları ve internet olanaklarından yararlanma hakkının kısıtlanmasına karar vermek.*

"(...)"

24. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Telefonla görüşme hakkı*" başlıklı 74'üncü maddesinin ikinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"(...)

g) Görüntülü telefon görüşmesi yapılmasına imkan sağlayan teknik alt yapının kurulu bulunduğu Bakanlıkça belirlenen kurumlarda, haftalık görüşme süresi otuz dakika olarak uygulanır. Bu sistem oda veya koğuş içine ya da idarece uygun görülen diğer yerlere kurulabilir. Haftalık ziyaret hakkını kullanmayan hükümlülerin bir sonraki haftalık telefon görüşme süresine ayrıca otuz dakika ilave edilir ve bu süre devredilemez. Bu kapsamdaki görüşmeler aynı hafta içerisinde toplam üç görüşmeyi aşmamak koşuluyla bölünmek suretiyle de yapılabilir. İlave edilen otuz dakika için üç görüşme hakkı daha verilir. Bu görüşmeler görüntülü ve sesli olarak yapılabileceği gibi sadece sesli olarak da yapılabilir ...

(...)"

25. Başvuranın kendi dilekçesinde de ifade ettiği üzere halihazırda bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda görüntülü görüşme için teknik altyapı bulunmamaktadır. İlgili mevzuatta da belirtildiği üzere görüntülü görüşme yapabilmeyen ön şartı görüntülü telefon görüşmesi yapılmasına imkan sağlayan teknik altyapının kurulu bulunmasıdır. Muhatap Ceza İnfaz Kurumunda gerekli alt yapı bulunmadığı anlaşıldığından başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde devam eden eğitiminin kesintiye uğradığı iddiasının değerlendirilmesi

26. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı" başlıklı 67'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(...)

Kapalı ve açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde ancak, eğitim ve iyileştirme programları çerçevesinde kurum yönetimince belirlenen yerlerde görsel ve işitsel eğitim araç ve gereçlerinin kullanımına izin verilebilir. Eğitim ve iyileştirme programları gerekli kıldığı takdirde denetim altında internette yararlanılabilir. Hükümlü, odasında bilgisayar bulunduramaz. Ancak, Adalet Bakanlığının uygun görmesi hâlinde eğitim ve kültürel amaçlı olarak bilgisayarın ceza infaz kurumuna alınmasına izin verilebilir.

Bu haklar, tehlikeli hâlde bulunan veya örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir."

27. 5275 sayılı Kanun'un "Eğitim programları" başlıklı 75'inci maddesi şöyledir:

"Ceza infaz kurumlarında bulunduğu süre içinde hükümlüye, kişiliğini geliştirecek, eğitimini güçlendirecek, yeni beceriler elde etmesini, suç işleme eğilimini yok etmeyi sağlayacak ve salıverilme sonrasına hazırlayacak programlar uygulanır.

Hükümlünün yaş, ceza süresi ve yeteneklerine öncelik verilerek ekonomik ve kültür durumuna uygun biçimde düzenlenen eğitim programları; temel eğitim, orta ve yüksek öğretim, meslek eğitimi, din eğitimi, beden eğitimi, kütüphane ve psiko-sosyal hizmet konularını kapsar."

28. AYM, ceza infaz kurumunda bulunmanın doğal ve kaçınılmaz sonuçlarının göz önünde tutulması gerektiğini, zira mahpusların temel hak ve hürriyetlere genel olarak sahip olmalarının bu hakların onlar için ceza infaz kurumu dışındaki bireyler kadar güvence altına alındığı şeklinde de yorumlanamayacağını belirtmiştir. Dolayısıyla, eğitim ve öğretim faaliyetlerine katılımın ceza infaz kurumunun imkânları çerçevesinde sağlanması hâlinde bu katılımın ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonuçları çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir (AYM, Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri, B. No: 2013/583, 10/12/2014, para. 73).

29. Başvuranın, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün kararı kapsamında, 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca bulunduğu Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği

anlaşılmaktadır. 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında tehlikeli olduğu saptanan mahpuslara ilişkin kısıtlamaların düzenlendiği görülmektedir. Bu durumda tehlikeli mahpus sıfatında olan başvuranın eğitim hakkının kısıtlanabilmesi konusunda, yukarıda anılan mevzuat bağlamında Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun takdir yetkisi bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna ek olarak Kahramanmaraş'ta bulunan Ceza İnfaz Kurumunun depremten dolayı zarar görmesi nedeniyle başvuranın nakil işlemine tabi tutulduğu, deprem neticesinde Kahramanmaraş'taki tüm eğitim kurum ve kuruluşlarında eğitim/öğretim faaliyetlerine ara verildiği, bu nedenle başvuranın söz konusu iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

Başvuranın eşyalarının kaybolduğu iddiasının değerlendirilmesi

30. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "*Bulundurulabilecek hayvanlar ile diğer eşyalar*" başlıklı 15'inci maddesinin onuncu fıkrası şöyledir:

"Ceza infaz kurumu işyurdu yönetim kurulunca kantinde satışına karar verilen, bu Yönetmelikte sayılmayan ve kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyen eşyaların stok oluşturmayacak şekilde koğu, oda ve eklentilerde bulundurulmasına izin verilebilir."

31. Mezkur Yönetmelik'in "*Eşyaların nakilleri*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"(Ek üçüncü fıkra: RG-31/1/2023-32090) Hükümlünün kendi isteğiyle nakli dışındaki diğer nakillerde, bu Yönetmelikte sayılan eşya ile 15 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan evcil hayvanların yanında gönderilmesi sağlanır. Bunun mümkün olmaması halinde kitap, kıyafet gibi şahsi kullanıma özgülenmiş eşya ile 50 kilogramı geçmeyen diğer eşyanın gönderilme ücreti kurum bütçesinden, bu miktarı aşan kısma ait ücret ise hükümlü tarafından karşılanır."

32. Başvuran 17/8/2023 tarihinde Kurumumuza ulaşan dilekçesinde, maddi değeri yaklaşık olarak 15.000 TL olan eşyalarının tarafına ulaşmadığını, 18/9/2023 tarihli cevap dilekçesinde şikayetinin devam ettiğini ifade etmiştir. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan cevabi yazıda, deprem nedeniyle yaşanan panik neticesinde bazı eşyaların Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu içinde kaldığı, Ceza İnfaz Kurumu binasının hasarlı olduğuna dair rapor verilmesi üzerine Kurum içerisine girilemediği, gerek idari katlardaki eşyaların gerekse Kurum personeli ve mahpuslara ait eşyaların hasarlı binadan alınamadığı bildirilmiştir. Ayrıca muhatap Ceza İnfaz Kurumu tarafından stok oluşturabilecek eşyalara el konulduğu, kantinden alınan eşyalara el konulması gibi bir durumun söz konusu olmadığı belirtilmiştir. Açıklanan nedenlerle somut olayda ihlal derecesine varan bir durumun söz konusu olmadığı değerlendirilmektedir.

Başvuranın avukatlık hizmetinden faydalandırılma (adli yardım) talebinin değerlendirilmesi

33. 7/4/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun "*Adli yardımın kapsamı*" başlıklı 176'nci maddesi şöyledir:

"Adli yardım, avukatlık ücretlerini ve diğer yargılama giderlerini karşılama olanağı bulunmayanlara bu Kanunda yazılı avukatlık hizmetlerinin sağlanmasıdır."

34. 1136 sayılı Kanun'un "*Adli yardım bürosu*" başlıklı 177'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Adli yardım hizmeti, baro merkezlerinde, baro yönetim kurullarınca avukatlar arasından oluşturulan adli yardım bürosu tarafından yürütülür ..."

35. 4/2/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "*Adli yardımdan yararlanacak*

kişiler" başlıklı 334'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılama veya takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimseler, iddia ve savunmalarında, geçici hukuki korunma taleplerinde ve icra takibinde, taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması kaydıyla adli yardımdan yararlanabilirler."

36. Başvuranın iddialarından, avukatlık hizmetinden faydalanmak için yeterli düzeyde maddi güce sahip olmadığı, bu nedenle TİHEK'ten avukatlık hizmeti yardımı talebinde bulunduğu anlaşılmaktadır.

37. Başvuranın, maddi yoksunluk iddiasıyla avukat yardımı talebinde bulunması, Avukatlık Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu kapsamlarında adli yardım talebi anlamına gelmektedir. Adli yardım talebinin karşılanması, Avukatlık Kanunu'nun 117'nci maddesi uyarınca ilgili Barolar tarafından bu konuda özel olarak görevlendirilmiş bürolar aracılığıyla yürütülmektedir. Dolayısıyla 6701 sayılı Kanun kapsamında adli yardım talebinin karşılanabilmesi TİHEK'in görev ve yetki alanı içerisine girmemektedir. Kurumun görev alanına girmediği değerlendirilen talebin kabul edilmez olarak değerlendirilmesi gerekir.

38. Sonuç olarak; başvuranın iddiaları, muhatabın cevapları, mevzuat hükümleri ve açıklanan tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/7/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

16.07.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : H. A. K.
Karar Numarası : 2024/604

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmenin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>